

Anna Raczyńska, Maria Świątkowska

Kasprowicz wczoraj i dziś

Biuletyn Polonistyczny 20/3 (65), 51-53

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wieści międzypowstaniowej" podał przykład badania socjogenezy odmiany gatunkowej powieści zwanej romansem, wykazując, że był to typ literatury szczególnie pożądaný w warunkach tworzenia się czytelniczego audytorium kobiecego. Dla dokładniejszego określenia problematyki literatury romansowej wyzyskał referent osiągnięcia krytyki mitograficznej, wykazując obecność w tym typie powieści mitu Tristana i mitu nazareńskiego, a w obrazie mężczyzny - toposu Don Juana. Badanie konstrukcji fabuły romansów dokonane tu zostało przez wprowadzenie metody Proppa i wykazanie, że sposób budowania fabuły w romansie jest schematyczny i wysoce skonwencjonalizowany.

Dwa referaty spośród zgłoszonych nie zostały przedstawione: mgra Władysława Panasa (KUL) "System - struktura - tekst" oraz dra Jerzego Paszka (UŚL.) "Dwie czy trzy stylistyki?".

Referatom wygłoszonym w czasie obrad Konferencji towarzyszyła dyskusja, dotycząca zarówno ściśle treści wystąpień, jak i wiążących się z nimi ogólniejszych problemów teoretycznych.

Zamykając obrady Konferencji, doc. dr Janusz Sławiński zapowiedział opublikowanie zaprezentowanych na niej materiałów w księdze referatów XVI Konferencji Teoretycznoliterackiej.

Mgr Maria Jakitowicz

KASPROWICZ WCZORAJ I DZIŚ SPRAWOZDANIE Z SESJI NAUKOWEJ

(4-5 III 1977)

W dnia 4 i 5 marca 1977 r. odbyła się w Słupsku sesja naukowa nt. "Kasprowicz wczoraj i dziś", zorganizowana z okazji 50-lecia śmierci poety. Organizacją sesji zajęły się: Zakład Filologii Polskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Słupsku, Wydział Kultury Urzędu Wojewódzkiego i Towarzystwo Społeczno-Kulturalne "Pobrzeże". Uczestniczyli w niej przedstawiciele różnych ośrodków akademickich w kraju oraz pracownicy Muzeum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu.

Otwarcia sesji dokonali: dziekan Wydziału Humanistycznego WSP, doc. dr Edward Homa, oraz wojewoda śląski dr Jan Stępień. Przemówienie wstępne wygłosił prorektor WSP doc. dr hab. Ryszard Śpiwakowski.

W czasie dwudniowych obrad zaprezentowano sześć referatów. Prof. dr Maria Dłuska (UJ) mówiła "O wersyfikacji w twórczości J. Kasprowicza", ukazując ewolucję form wersyfikacyjnych w dziełach poety w bezpośrednim związku z przemianą jego postawy twórczej. Podkreśliła także wkład Kasprowicza w rozwój gatunkowy wiersza polskiego, powołując się na sądy znawców jego poezji. Referentka wskazała też na trudności badaczy przy próbach jednoznacznej oceny rangi Kasprowicza, wynikające z przemieszania się u niego form prostych wiersza z barokowymi.

Prelekcja prof. dra Artura Hutnikiewicza (UMK) "Kasprowicz a Przybyszewski" ukazała wzajemne związki tych dwóch synów Ziemi Kujawskiej, przebiegające w płaszczyźnie biograficznej i literackiej. Przywołując esej poetycki Przybyszewskiego "Z gleby kujawskiej", referent wskazał na trafność odczucia przez autora tego eseju istotności i głębi poezji Kasprowicza, co między innymi wypływało ze wspólnoty regionalnej obu pisarzy.

Wystąpienie doc. dra hab. Jana Tuczyńskiego (WSP Śląsk) poświęcone było "Księżde ubogich". Prelegent podjął próbę wyjaśnienia rodowodu literackiego i filozoficznego tego utworu w warstwie problemowej i kompozycyjnej, wskazując na romantyzm polski (Słowacki) oraz kulturę indyjską (Rabindranath Tagore). Wnikliwa interpretacja cyklu pozwoliła prelegentowi wskazać tendencje folklorystyczne, zwłaszcza w warstwie językowo-stylistycznej.

Dr Jan Kaczyński (WSP Olsztyn) wygłosił referat nt. "Folkloru w »Marchołcie« J. Kasprowicza". Autor zajął się zagadnieniem różnorodności stylizacyjnej "Marchołta". Określił też związki utworu z regionem kujawskim, wskazując na rodowód biblijny i ludowy.

Dr Zbigniew Chromik (WSP Śląsk) w referacie "Nazewnictwo w utworach J. Kasprowicza" przeprowadził klasyfikację nazw występujących w dziełach poety oraz określił ich funkcję i źródła (etymologia i słowotwórstwo).

Mgr Władysław Witek mówił o "J. Kasproviczu jako bibliofilu", pokazując poetę jako miłośnika, zbieracza i znawcę literatury.

Wygłoszone referaty stały się przedmiotem dyskusji, w której poszerzony został krąg problemowy związany z postacią poety i jego twórczością. Dyskutanci wysunęli szereg postulatów badawczych - zarówno szczegółowych, jak i generalnych.

Dokonując zamknięcia sesji gospodarze wyrazili nadzieję, że spotkanie stało się jeszcze jednym dowodem potrzeby kontynuacji konfrontowania myśli naukowej w zakresie badań historycznoliterackich.

Mgr Anna Raczyńska

Mgr Maria Świątkowska

**PRZESTRZEŃ W DZIELE LITERACKIM
KONFERENCJA NAUKOWA INSTYTUTU BADAŃ LITERACKICH**

(21-23 III 1977)

Z inicjatywy Pracowni Poetyki Historycznej Instytutu Badań Literackich odbyła się w Warszawie w dniach 21-23 III 1977 r. konferencja naukowa na temat "Przestrzeni w dziele literackim". Wygłoszono piętnaście referatów, z których część poświęcona była problemom ściśle teoretycznym, inne natomiast miały charakter interpretacyjny.

Konferencję zapoczątkowało wprowadzenie, zatytułowane "Przestrzeń w literaturze: elementarne rozróżnienia", które wygłosił doc. dr hab. Janusz Sławiński, wymieniając siedem sposobów wyodrębniania kategorii przestrzeni jako przedmiotu uwagi badacza literatury. Referent wymienił i kolejno omówił: 1) plan morfologii dzieła (poetyka opisowa), 2) topikę przestrzenną w schematach kompozycyjnych (poetyka historyczna), 3) wyobrażenia przestrzenne w systemie znaczeniowym języka, 4) kulturowe wzory modelowania przestrzeni (np. stratyfikacja społeczna), 5) wzory archetypiczne (np. wg Junga), 6) języki filozoficzno-fizyczne (ciągłość, kształty, rozmiary) oraz 7) dzieło jako przestrzeń (w modelu stereometrycznym).